

Kuvanveistokurssilla – muistiin merkintöjä kurssiviikolta

► Johannes Takanen Seura järjesti kuvanveistokurssin Pyterlahdessa.

KESÄKUUN 13. PÄIVÄNÄ aloitimme kurssin Riitta Kuusiholman ateljeessa piirtämällä croquis-piirustuksia. Se tarkoittaa, että malli oli samassa asennossa muutaman minuutin, esim. 5 minuuttia, jona aikana yritimme piirtää pikaisesti mallin asennon ja liikkeen. Sitten uusi asento ja jälleen piirtäminen. Näin tutustuimme malliin.

Alueradio tuli tekemään juttua kurssistamme. Mallin oli pakko olla vaatteet päällä, koska hän ei halunnut alastonkuviaan telkkariin tai nettiin. Suoraan sanoen julkinen sana sotki aamupäivän ohjelmamme. Iltapäivän aluksi valitsimme mallin lopullisen veistettävän asennon ja teimme siitä piirustuksia eri puolilta. Nyt malli oli koko ajan samassa asennossa.

Iltapäivällä myös valmistimme laudoista veistoalustan kooltaan noin 40x40 cm. Alustaan kiinnitettiin veistoksen runko paksusta rautalangasta. Valitsemamme mallin asento oli istuva, joten ensin naulattiin alustaan vartalon ja pään tukirunko. Siihen kiinnitettiin surrilangalla liikutelvat kädet. Jalcojen runkoa ei istuvassa asennossa tarvinnut tehdä.

Seuraavan päivän aamuna jatkoimme rungon rakentamista. Vartalon runkoon ja käsiin kierrettiin surrilankaa, välillä löyhästi välillä tiukemmin, saven valumisen estämiseksi. Malli istui asennossaan ja me aloimme lisätä rungon päälle savea. Veistoksen korkeutta pienennettiin laittamalla sen alle puupalikoita. Hartioita taottiin vasaralla alemmaksi. Vartalon tukirunkoon kiinnitettiin surrilangan varassa roikkuvia puupalasia. Myös niiden tehtävä oli saven valumisen estäminen.

Kurssilaiset olivat suurimmaksi osaksi ennen toisiaan tuntemattomia henkilöitä. Väinö Pasanen oli Haminasta ja hänen veljenpoikansa Markku Pasanen Jyväskylästä. Antti Vähänäkki, Kimmo Laakso ja Leena Sarsila olivat Kotkasta. Kouvolaasta kursseille tulivat Pirkko Ikävalko ja Riitta-Liisa Kotaviita. Virolahdea edusti kunniakkaasti Johanna Vuorela. Minun lisäksi pääkaupunkiseudulta saapuivat opettajaksemme kuvanveistäjä Emma Helle, malliksemme Anna eli Anna-Leena Kankaanpää ja kurssilaiseksi Karola Gylphe. Kaksitoista henkeä aloitti rivakan työskentelyn heti maanantaina. Sama rivakkuus jatkui koko kurssin ajan.

Lounaan kävimme syömässä porukalla päivittäin Raili ja Hannu Iivarin marjatilalla.

Keskiviikon ja torstaipäivän jatkoimme mallin kanssa muovailua. Malli istui kahdenkymmenen minuutin jakson ja piti kymmenen minuutin tauon. Seuraavat 20 minuuttia sama asento, mutta eri puolelta. Emma opetti meille ihmisen anatomiaa ja veistoksen tekoa. Hän takoi veistosten hartioita alemmaksi, lyhensi pään runkoa ja nosti mallin takapuolta ylemmäksi. Voi meitä kovapäisiä oppilaita.

Suunnitelman mukaan meidän piti työskennellä päivittäin kello

Työn touhua Riitta Kuusiholman ateljeessa.

Emma kipsissä.

Antti Vähänäkki rautalangarunkoa tekemässä.

10.00–16.30. Aluksi suunniteltu aikataulu piti, mutta viikon puolivälissä kurssilaiset alkoivat jäädä

jo ylitöihin. Päivää jatkettiin illalla. Perjantain aamupäivä vielä viimeisteltiin mallin kanssa veistok-

sia. Jokaisella alkoi savivaihe olla valmiina. Iltapäivällä aloitimme muottien valamisen.

Koska lopullinen veistos oli määrä ottaa ulos muotit särkemällä, tehtiin veistos vain kahdella muotilla. Ensin roiskittiin takaosan muotti ja sitten etupuolen muotti. Muotit erotettiin toisistaan savivallilla. Kun takapuolen muotti oli valmiiksi roiskittu, otettiin savivali pois ja käsiteltiin saumakohta öljy-fairy-vesi-seoksella. Sen jälkeen roiskittiin myös etupuolen muotti. Muottien saumaa yritettiin pitää koko ajan esillä.

Roiskiminen suoritettiin aluksi erittäin vetelällä kipsivellillä. Koska seisomme pitkän pöydän vastakkaisilla puolilla, sai vastapäinen aina osan roiskeista päälleen. Kiireesti valmistettiin ämpäreittäin kipsivelliä roiskittaviksi.

– Roiskikaa myös alhaalta ylöspäin, tissien alle on saatava kipsiä ja leuan alle kanssa. Ilmakuplia ei saa jäädä, opasti Emma.

– Lisää lillikipsiä, huuteli joku.

– Mällii, mällii, hoki toinen.

Kaikki olivat aivan mielettömässä työntouhussa. Työtä jatkettiin kunnes kaikkien muotit olivat valmiina. Työn päättyessä olimme kaikki kipsin peitossa päästä kengisiin. Suoritimme työn ulkona Riitan patiolla, joka oli illan päätyessä järkyttävän näköinen. Olimme suojanneet pöydän ja maassa olevat kivilaatat muovilla, mutta kipsiä oli joka paikassa. Ajattelin, ettei tätä ei koskaan saada entiselleen.

Illalla olimme aivan poikki ja sen päätteeksi joimme vähän viiniä.

– Valukaljat, sanoi Emma.

Lauantaiaamuna aloimme avata muotteja. Ensin piti saada lautainen veistoalusta irti. Sitten muotit irrotettiin toisistaan. Jotkut niistä rikkoutuivat ja ne piti korjata. Oman veistokseni takapuolen muotti lohkesi kahteen osaan. Korjasin sen kankaalla ja kipsivellillä. Muottien sisäpuolet ja saumat siveltiin jälleen öljy-fairy-vesi-seoksella.

Lopullista veistosta varten jokainen teki rautalangasta pään, vartalon ja käsien tuet kipsin sisään valettaviksi. Tuet lakattiin ruostumisen ehkäisemiseksi.

Muotin puoliskot sidottiin yhteen kangasliinoilla. Saumat tiivistettiin sisäpuolelta savella, ulkopuolelta kipsillä ja kangassaukaleilla. Lopullinen valu alkoi.

– Rojut torveen, huusi Emma, niin olen kuullut poikien sanovan.

Muotti käännettiin ylösalaisin ja se kaadettiin täyteen kipsivellillä.

– Muotti kusee, kuului huuto kun kipsivelli tuli saumasta ulos. Vuoto tukittiin savella ja muotin täyttöä jatkettiin. Iltapäivällä Emmen isä Pertti Kyllösen kävi naisystävänsä Ilsen kanssa tervehtimässä tyttärtään ja katsomassa kurssiamme.

Työtä jatkettiin jälleen iltamyöhäiseen. Lopulta kaikkien muotit oli täytetty. Mieli oli tyytyväinen – me teimme sen! Katsoimme ansainneemme muutaman lasin viiniä.

Sunnuntaiamuna Pasasen Väinö ihmetteli työpöydälleen ilmestynyttä karkkipussia.

– Mikä tämä on, ja mistä tähän ilmestynyt?

– Se on Pertti Kyllösen Väiski-stipendi, vastasi Emma. Väiski-stipendi oli pussillinen Väiski-vaahokarkkeja.

Nyt aloitettiin veistosten esiin naputtelu muottien sisältä. Työ tehtiin erikokoisilla taltoilla, joita lyötiin varovasti laudasta veistetyillä nuijilla. Jostain kohtaa piti saada vähän näkyville lopullista veistosta, jotta voisi jatkaa muotin mukaan muotin poistoa veistoksen päältä. Itselleni ainakin tapahtui niin, etten muistanut millaisen veistoksen olin tehnyt.

Kaulan ja käsien katkeamista piti erityisesti varoa. Kaulasta ei saanut poistaa muotin tukea kokonaan ennen kuin pää ja kasvot olivat esillä. Talttaa piti lyödä aina kohtisuoraa muotoa kohti. Tietysti tapahtui myös niin, että taltta meni muotin läpi lopulliseen veistokseen ja teki siihen kolon. Ei hätää, kolot voi paikata. Emma neuvoi miten se tehdään.

Sunnuntai-ilta hurautti iltaan aivan liian nopeasti – kuten kaikki muutkin päivät. Kello 4 iltapäivällä lopetimme työt. Kaikille jäi kotitehtäväksi veistoksen esille naputtelua. Aloitimme paikan siivouksen. Voi taivas! Miten saimme viikossa näin paljon jätettä aikaiseksi. Säkkitolkulla savea, kipsiä ja kaikkea muuta mahdollista roinaa kannettiin pihalle jätteauton kuljettusta odottamaan.

Sovimme, että kurssin veistokset ja osa siellä tehdyistä piirustuksista laitetaan näyttelyyn heinäkuuksi Virolahden kirjastoon. Oman työni esiin naputtelu ja korjaaminen kesti kolme päivää. Samoin taisi olla muillakin.

Viikon aikana meistä muodostui ryhmä, joka teki saumatonta yhteistyötä. Emmalta, Annalta ja toinen toisiltamme oppien saimme kurssista paljon irti. Porukka oli mukava. Melkein tulee ikävä.

JAAKKO LIUKKONEN
KUVAT KURSSILAISTEN OTTAMIA

Kuvanveistokurssin veistoksia ja piirustuksia Virolahden kirjastossa 4.–29.7. Näyttely on avoinna kirjaston aukioloaikoina. Näyttely avoinna myös 16.7 klo 10-15.